

Fordítás angolról magyarra

Among the Dead

The first thing I notice is the smell. It isn't just the caustic scent of burnt steel and jet fuel, familiar from the World Trade Center. It's something human, the odor of death. The next thing I notice are the mountains of grey dirt, stretching as far as I can see. A crane scoops from pile and spreads it out; FBI agents swarm over it with shovels. These aren't mere piles of dirt at all. They are the pulverized remains of the Twin Towers all that was inside.

Buried in the heaps of rubble is the story of the day – September 11. There are watches that still tick, telling the time. Others do not, like one stopped eerily at 10:08, the moment its wearer's life ended. There are passports, driver's licenses, bracelets, rings, wallets, guns and the broken bronze torso of a man, with no head or feet. It's a Rodin sculpture once on display at Cantor Fitzgerald, the firm that lost hundreds of employees weirdly vulnerable, unnervingly human. The detritus of all these lives is overwhelming. Fighting disbelief, I take a deep breath.

It is cold and raining as I begin my tour of the Fresh Kills landfill in Staten Island, the place that's now home to more of the World Trade Center's remains than lower Manhattan. Wreckage from Ground Zero is excavated and brought here to be sorted through and eventually buried. I was one of thousands of people who watched the buildings collapse from just a few blocks away. Now, exactly four months later, here I am watching huge cranes feed their remnants into giant red boxes, called shakers, which separate small pieces from larger chunks. The loud rumble of demolition machinery permeates the air. Front-end loaders scoop pieces from the shakers and dump them into a giant shifting machine. Conveyor belts carry the fragments past law-enforcement agents, who are bending over, hunting for human artifacts. I stand beside them, hoping to pick out a body part, perhaps, or something that might give someone, anyone, a sign of a lost father or wife, lover or son or daughter. But everything that passes by is the same ash gray color, that same chunky dust. However intently I stare, I cannot tell whether I am looking at a rock or a piece of a building or a door hinge or a human bone.

My guide to this netherworld is Richard Marx, an FBI agent from Philadelphia. Who has been at Fresh Kills almost every day since Sept. 12, building this city of workers and machines to sort the 650 tons of debris that arrive daily by barge, more than a million tons so far. His walnut-colored eyes are glassed with the by-now familiar look of a person in shock. I can tell instantly that he has seen things at Fresh Kills no person should have to see. We drive through the mazelike streets of the landfill. Gigantic Payhaulers, eight wheels apiece, pass us bearing loads removed from the day's first barge. They turn left at the top of the hill and when I get there I see why. It is the city of the dead, ringed with huge tentlike structures where workers are outfitted with protective suits and respirators. There's a mess hall, toilets and a dozen or so trailers used by federal agencies and the New York Police Department, some of them to decontaminate evidence found at the site.

We get out of the truck. Heaps of mangled metal rise 15 feet in the air. Long rods torqued into tiny stacks nearby are these giant metal wheels – engines from the elevators inside the WTC, says Marx. I find someone's shoe, with the sole ripped off, completely coated in gray.

Not all the debris can fit on the conveyor belts. In a muddy field beyond the sifting machines, cars crushed like tin cans are stacked up four or five high, too many to count, but according to the FBI there's more than twelve hundred. A row of burned, mangled fire trucks stretches at least the length of a city block. At the end of the row lies a crushed car. Its roof has been stripped away. The back seats are gone. Hunks of building sit on what remains of the

two front seats. The car radio, flattened to the size of a floppy disk, lies amid shards of broken glass. I can tell the car once was white, with streaks of yellow and blue. I trace a blue stripe along its crumpled body to where I spot the word POLICE.

We drive to the top of the biggest mountain of debris, 40 feet high. Looking down I see all the cranes at work in an area nicknamed 42nd Street, after one of Manhattan's busiest thoroughfares. This, too, was once nothing but an empty field. Now it's an efficient factory that produces tiny mounds of death. The rain finally relents. Clouds shift and I glimpse the city in the distance, where the towers used to mark the skyline. I glance down at my feet and notice a red speck in the size of a stamp. Marx pulls on it and slowly more red comes out of the ground, until he holds an entire flannel shirt. It has orange squares in a plaid design. Some of the bottom buttons are still closed. I can't help but wonder, what happened to the man who had worn it. Looking into Marx's eyes, I know.

By Julie Scelfo

Julie Scelfo: Holtak között

A legelső, amire felfigyelek, a szag. Nemcsak az égett fém és elégett kerozin maró büze, mely már ismerős a Világkereskedelmi Központ pusztulásából, hanem valami emberi. A halál szaga. A második a hegyekben álló szürke törmelék, mely oly messzire nyúlik, ameddig csak a szem ellát. Daru markol ki egy adagot az egyik ilyen halomból, és szétteríti; lapátokkal felszerelt FBI-ügynökök özönlenek köréje. Ez nem csak pusztán törmelékhalom, hanem az ikertornyok szétzúzott maradványa, mindazzal együtt, ami bennük volt.

A kötöttelék alá temetve megtalálható szeptember 11 nap teljes története. Órák, melyek még mindig ketyegve mutatják az időt-és órák, melyek nem, mint az, amelyik kísérteties módon 10:08-kor megállt, éppen akkor, amikor viselőjének élete véget ért. Vannak itt útlevelek, jogosítványok, karkötők, gyűrűk, tárcák, fegyverek, valamint egy törött, fej és láb nélküli bronz férfitorzó. Egy Rodin-szobor, mely valaha a Cantor Fitzgerald-nál volt kiállítva, annál a cégnél, mely több száz alkalmazottját veszítette el a tragédiában. Most az oldalán fekszik, nem messze egy repülőgép-maradványokból álló halomtól, sárosan, és hátborzongatóan sebezhetően, megrendítően emberien. Az egykori életek mindezen maradványa megsemmisítő hatású; hitetlenkedéssel küszködve mélyet lélegzem.

Esik és hideg van, amikor megkezdem körutamat a Staten Island szigeten található Fresh Kills hulladéklerakóban, azon a helyen, mely most nagyobb mennyiségű, a Világkereskedelmi Központ maradványaiból álló törmeléknek ad otthont, mint Alsó-Manhattan. A Ground Zero roncsait kikotorják és idehosszúzzák, hogy szétválogassák, és végül eltemessék. Egyike voltam annak a több száz embernek, akik néhány háztömbnyi távolságból nézték végig az épületek összeomlását. Most, pontosan négy hónappal később, itt állok, és nézem, ahogy a hatalmas daruk óriási, vörös dobozokba töltik a maradványokat. A dobozok rázógépek, melyek szétválasztják az apró és jóval nagyobb darabokat. A bontást végző gépek hangos moraja betölti a levegőt. Homlokrakodók lapátolják ki a darabokat a rázógépekből, és lezúdítyják egy óriási rostáló gépbe. A darabokat szállítószalag viszi a rendvédelmi szervek képviselői felé, akik fölé hajolva kutatnak személyes tárgyak után. Mögém állok, remélve, hogy észreveszek esetleg egy emberi testrészt, vagy valamit, mely adhat valakinek, akárkinek, egy jelet az eltűnt apjáról, feleségéről, kedveséről, vagy fiáról, vagy leányáról. De az összes elhaladó darab

ugyanolyan hamuszürke színű, ugyanaz a por lepi be vastagon. Bármilyen feszülten figyelek is, képtelen vagyok megállapítani, hogy követ, épületrészt, ajtószarkot, vagy emberi csontot látok-e.

Richard Marx philadelphiai FBI-ügynök kalauzol ebben a pokolban. Szeptember 12 óta majdnem minden napját itt tölti, kiépítve ezt a munkásokból és gépekből álló várost, melynek feladata szétválogatni a naponta uszályon ideérkező, 650 tonna törmelék, melynek mennyisége már elérte az egymillió tonnát. Mogyoróbarna szeme azzal a mostanra már ismerős üveges tekintettel néz, mely a sokkos állapotban lévő embereket jellemzi. Tüstént megértem, hogy olyan dolgokat látott itt, amiket senki emberfiának nem lenne szabad látnia. Keresztülhajtunk a hulladéklerakó labirintusszerű utcáin. Gigantikus méretű, egyenként nyolckerekű Payhauler dömperek haladnak el mellettünk a nap első szállítmányából származó rakományt cipelve. Az egyik domb tetején balra fordulnak, és mikor odaérek, megértem, miért. Ez a holtak városa, körbevéve óriási, sátorszerű építményekkel, ahol a munkásokat védőruházattal és légzőkészülékkel látják el. Van egy kantine, illemhelyek és kb. egy tucatnyi lakókocsi, melyeket a szövetségi ügynökségek és New York város rendőrsége használ; néhányat a helyszínen talált bizonyítékok fertőtlenítésére.

Kiszállunk a teherautóból. A szétroncsolt fémrakások 4,5 m magasra nyúlnak fel. Hosszú rudak apró szilánkokra szétcsavarva; vastag acél gerendák hevernek körben, a végük vékony, drótszerű szalagokká foszlott szét. A közelben vannak felhalmozva azok az óriási fém kerek: a Világkereskedelmi Központ belsejében működött felvonóknak a gépezete, mondja Marx. Megtalálom valakinek a cipőjét, a talpa letépvé, teljesen belepi a sűrű por.

Nem minden hulladék fér rá a szállítószalagra. A rostálógépek mögött elterülő sáros mezőn konzervdobozként összepréselt autók vannak négyesével-ötösével egymásra rakva, megszámlálhatatlanul sok, az FBI szerint azonban több mint 1200. Megégett, szétroncsolt tűzoltóautók városrésnyi hosszú sorban elnyúlva. A sor végén egy összetört autó hever. A teteje lenyúzva, a hátsó ülés hiányzik. Az egykori első ülések maradványain nagy épületdarabok hevernek. Az autórádió flopilemez méretűvé lapítva fekszik a törött üvegszilánkok között. Még felismerhető, hogy valaha fehér volt, sárga és kék csíkokkal. Összegyűrt oldala mentén fölfedezem egy kék sáv nyomát, ahol meglátom a **RENDŐRSÉG** feliratot.

Felhajtunk a legnagyobb, 12 m magas törmelékhegy tetejére. Lenézve látom az összes működő darut a Manhattan legforgalmasabb főútvonalának neve után 42. utcának csúfolt területen. Valaha ez is csak egy üres terület volt. Most egy hatékonyan működő gyár, mely apró sírhalmokat termel. Az eső végre enyhül. A felhők eloszlanak, és a távolban megpillantom a várost, ahol nemrég a tornyok oly jellemzően kirajzolódtak a láthatárra. Lepillantok a lábaim elé, és észreveszek egy bélyegnyi nagyságú vörös foltot. Marx húzni kezdi, lassan egyre több vörös tűnik elő a földből, amíg egy egész flanelinget tart a kezében. Narancsszínű skótkockás mintája van. Néhány alsó gombja még mindig begombolva. Önkéntelenül is eltöprengek rajta, hogy vajon mi történt a férfival, aki viselte. De amint belenézek Marx szemébe, már tudom.

Debrecen, 2011-10-21

Forrai Éva

Fordítás magyarról angolra

A dinoszaurosok rejtélye

A dinoszaurosok ugyan 65 millió évvel ezelőtt kihaltak, de a vita, hogy pontosan mi is pusztította ki őket, úgy tűnik, önálló életre kelt. A Nagy Dinoszauros-vita újra megjelent a sajtóban, mivel az őstörténeti végítélet napjával kapcsolatos legújabb elméletekről több tudós is kifejtette a véleményét.

A legtöbben ma egyetértenek a Nobel-díjas néhai Luis Alvarez ragyogó elméletével, aki 1980-ban megjelent munkájában egy óriási égi betolakodó megjelenésével magyarázta a dinoszaurosok pusztulását. Egy vékony agyagrétegben bukkant rá arra a nyomra, amely elgondolását ihlette. Amikor az agyag elemzéséből kiderült, hogy sokkal nagyobb mennyiségben tartalmaz irídiumot, egy nagyon ritka elemet, mint ahogy az általában a Föld kérgében található, Alvarez azt a magyarázatot adta, hogy az elem esetleg nem földi eredetű. Tudta, hogy az üstökösök és az aszteroidák is nagy mennyiségben tartalmaznak irídiumot.

Ebből a tényből kiindulva Alvarez megalkotta a forgatókönyvet: mintegy 65 millió évvel ezelőtt egy legalább 8 km széles üstökös vagy aszteroida csapódott be a földbe és hatalmas krátert ütött. A kozmikus betolakodó tökéletesen elporladt, majd egy óriási tűzlabda emelkedett fel a sztratoszférába, amely óriási mennyiségű port és törmeléket szállított magával.

Ezek az apró részecskék a levegőben maradtak, és a levegőáramlások ide-oda sodorták őket, mígnem beárnyékolták az egész Földet és hónapokra elzárták a napfény útját. Az ezután következő hidegben és sötétségben a növények és állatok elpusztultak. Amikor ez a porfelhő végülis leülepedett, létrehozta az egész világon megtalálható árulkodó agyagréteget.

The Dinosaur Mystery

Although dinosaurs became extinct 65 million years ago, the debate about the exact cause of their extinction seems to have come to life. The Big Dinosaur Debate has reappeared in the press since several scientists have expressed their opinions about the latest theories of the palaeontological doomsday.

Nowadays most scientists agree with the brilliant theory of the late Louis Alvarez. In his work published in 1980, the Nobel-prize winner Alvarez explained the extinction of the dinosaurs with the appearance of a huge intruder from the sky. The clue that inspired his idea was found in a thin layer of clay. After analyzing the clay and discovering that the amount of iridium, a very rare element, is much higher in it than in the earth's crust in general, Alvarez gave the explanation that it might have originated from outside the Earth. He knew that comets and asteroids also contain iridium in large amounts.

Proceeding from this fact Alvarez created the following screenplay: some 65 million years ago a comet or an asteroid at least 8 km wide, hit the Earth and created a gigantic crater. After the total disintegration of the cosmic intruder, a huge fire- ball rose into the stratosphere, carrying a large amount of dust and debris. These tiny particles remained in the atmosphere and were drifted by air currents all around until the whole Earth darkened, blocking the path of the sunlight for months. In the cold and dark that occurred afterwards plants and animals died. When finally this dust-cloud subsided, it created the telltale layer of clay all over the Earth.

Debrecen, 2011-10-21

Forrai Éva

Próbafordítás angolról magyarra (részlet a teljes fordításból)

IUCN/SSC Guidelines For Re-Introductions

Prepared by the SSC **Re-introduction Specialist Group** *

Approved by the 41st Meeting of the IUCN Council, Gland Switzerland, May 1995

4. PRE-PROJECT ACTIVITIES

4a. BIOLOGICAL

(i) Feasibility study and background research

- An assessment should be made of the taxonomic status of individuals to be re-introduced. They should preferably be of the same subspecies or race as those which were extirpated, unless adequate numbers are not available. An investigation of historical information about the loss and fate of individuals from the re-introduction area, as well as molecular genetic studies, should be undertaken in case of doubt as to individuals' taxonomic status. A study of genetic variation within and between populations of this and related taxa can also be helpful. Special care is needed when the population has long been extinct.
- Detailed studies should be made of the status and biology of wild populations (if they exist) to determine the species' critical needs. For animals, this would include descriptions of habitat preferences, intraspecific variation and adaptations to local ecological conditions, social behaviour, group composition, home range size, shelter and food requirements, foraging and feeding behaviour, predators and diseases. For migratory species, studies should include the potential migratory areas. For plants, it would include biotic and abiotic habitat requirements, dispersal mechanisms, reproductive biology, symbiotic relationships (e.g. with mycorrhizae, pollinators), insect pests and diseases. Overall, a firm knowledge of the natural history of the species in question is crucial to the entire reintroduction scheme.
- The species, if any, that has filled the void created by the loss of the species concerned, should be determined; an understanding of the effect the reintroduced species will have on the ecosystem is important for ascertaining the success of the re-introduced population.
- The build-up of the released population should be modelled under various sets of conditions, in order to specify the optimal number and composition of individuals to be released per year and the numbers of years necessary to promote establishment of a viable population.
- A Population and Habitat Viability Analysis will aid in identifying significant environmental and population variables and assessing their potential interactions, which would guide long-term population management.

IUCN/SSC Irányelvek visszatelepítéshez

Készítette a Természetvédelmi Világszövetség Faj Túlélési Bizottságának Visszatelepítési Szakértői Csoportja (IUCN/SSC Re-introduction Specialist Group).

Az irányelvet a Természetvédelmi Világszövetség Tanácsa (IUCN Council) hagyta jóvá az 1995-ben májusban, a svájci Gland városában megtartott 41. gyűlésén.

4. A VISSZATELEPÍTÉSI PROGRAMOT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK

4.a BIOLÓGIAI FELTÉTELEK

(i) Megvalósíthatósági tanulmány és háttérkutatás

- Meg kell állapítani a visszatelepítésre kerülő egyedek rendszertani helyét. Lehetőleg ugyanahhoz az alfajhoz vagy fajtához tartozzanak, amelyhez a kipusztult faj, kivéve, ha nem áll rendelkezésre elegendő számú egyed. Amennyiben az egyedek rendszertani helye kétséges, a terület történeti adatai alapján fel kell tární, mi okozta az egyedek kipusztulását, illetve genetikai vizsgálatot kell végezni. Szintén segíthet, ha összehasonlító vizsgálatokat végeznek a genetikai variáciát illetően az érintett faj és vele rokon faj populációján belül, illetve a populációk között. Különösen alapos vizsgálatok szükségesek, ha a populáció már régóta kihalt.
- Részletes vizsgálatokkal kell meghatározni a vadon élő populációk (amennyiben léteznek) állapotát és biológiáját, hogy a fajok alapvető szükségleteit meg lehessen határozni. Állatok esetében ez magában foglalja a preferált élőhely leírását, a fajon belüli változatokat és a helyi ökológiai feltételekhez való alkalmazkodást, a társas viselkedést, a csoport összetételét, a territórium nagyságát, a búvóhelyi- és táplálék igényeket, a táplálkozási és táplálékgyűjtő viselkedést, a ragadozókat és a betegségeket. Költöző fajok esetében a vizsgálatnak ki kell terjednie a vándorlás során potenciálisan érintett területre. Növények esetében meg kell határozni a biotikus és abiotikus élőhelyi igényeket, a szétterjedési mechanizmusokat, a szaporodásbiológiát, a szimbiotikus kapcsolatokat (pl. mikorrhiza, beporzók), a rovarkártevőket és a betegségeket. Általánosan, a kérdéses faj természetrajzának pontos ismerete döntő hatású az egész visszatelepítési eljárás sikerességére.

- Ha létezik olyan faj, amely a kérdéses faj eltűnésével keletkezett űrt betöltötte, akkor azt azonosítani kell. A visszatelepített populáció sikerességének biztosítása érdekében fontos értelmezni, hogy a visszatelepített faj milyen hatással lesz az ökoszisztémára.
- A szabadon engedett populáció kialakítását modellezni kell számos különböző feltétel mellett. Így meg lehet határozni az évente szabadon bocsátásra kerülő egyedek optimális számát és a csoport összetételét, valamint az életképes populáció létesítéséhez szükséges évek számát.
- A Populáció- és Élőhely Életképességi Analízis (Population and Habitat Viability Analysis, PHVA) elvégzése segít a szignifikáns környezeti és populációs változók azonosításában, valamint azok potenciális kölcsönhatásának becslésében, így irányelvként szolgálhat a hosszú távú populációmenedzsment számára.

Forrai Éva

Debrecen, 2011-10-21